

Θέση της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού σε σχέση με την εφαρμογή της Αρχής Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού σε εκπαιδευτικές διαδικασίες και διοικητικές πρακτικές¹

A. Κατανόηση και εφαρμογή της Αρχής Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού στην Εκπαιδευτική Διοίκηση

Σε σωρεία περιπτώσεων, η Επίτροπος υπέδειξε ότι, τα κέντρα λήψης αποφάσεων πρέπει να συνυπολογίζουν το συμφέρον του παιδιού σε όλες τις αποφάσεις και πολιτικές που αφορούν και επηρεάζουν παιδιά. Οι επαγγελματίες στον χώρο της εκπαίδευσης συχνά αντιμετωπίζουν καταστάσεις όπου απαιτείται η ορθή αξιολόγηση του συμφέροντος του παιδιού, για την πλήρη διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού σε όλα τα επίπεδα. Παρόλο που οι πλείστοι επαγγελματίες θεωρητικά υποστηρίζουν αυτή την ιδέα, εντούτοις η επαγγελματική συμπεριφορά και οι ενέργειές τους δεν συνάδουν απόλυτα με αυτήν τη φιλοσοφία. Ως αποτέλεσμα της διερεύνησης παραπόνων, η Επίτροπος έχει επανειλημμένα διαπιστώσει ότι υπάρχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης των καθημερινών εκπαιδευτικών πρακτικών, ώστε να είναι συμβατές με την Αρχή Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού. Αυτό οφείλεται, εν μέρει, στην απουσία μιας συστηματικής ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης επί του θέματος, η οποία αναμφίβολα θα μπορούσε να παρέχει τα κατάλληλα εφόδια για την ενδυνάμωση του κάθε επαγγελματία σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης προς την εκπλήρωση αυτού του στόχου.

---

¹Η παρούσα Θέση αποτελεί μέρος της έρευνας που διεξάγεται στα πλαίσια του συγχρηματοδοτούμενου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έργου, με τίτλο «Διασφάλιση του Συμφέροντος του Παιδιού στο πλαίσιο Διοίκησης της Σχολικής Μονάδας» ('Securing the Best Interest of the Child in Educational School Administration' – SeBI project), με αρ.: 612177-EPP-1-2019-1-CY-EPPKA3-IPI-SOC-IN, [SeBI \(sebi-project.eu\)](http://SeBI_sebi-project.eu)

Διευκρινίζεται ότι, στους Κανονισμούς Λειτουργίας των Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης γίνονται αναφορές στην Αρχή της Διασφάλισης της Συμφέροντος του Παιδιού, με ξεκάθαρη υπόδειξη ότι, οποιαδήποτε απόφαση η οποία αφορά παιδιά πρέπει να συνάδει με τις πρόνοιες της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Σύμβαση). Εντούτοις, η εν λόγω Αρχή δεν φαίνεται να εφαρμόζεται ικανοποιητικά στην πράξη από τους επαγγελματίες, εφόσον οι αποφάσεις των σχολικών μονάδων βασίζονται κυρίως σε διάφορες ρήτρες των υπόλοιπων κανονισμών, ενώ έχει παρατηρηθεί μια γενικότερη υποτίμηση της έννοιας του Συμφέροντος του Παιδιού.

B. Το Συμφέρον του Παιδιού στο σχολικό πλαίσιο

Σε συνάφεια με τις πρόνοιες της Σύμβασης, σε κάθε απόφαση που αφορά παιδί πρέπει να αξιολογείται σωστά και να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το Συμφέρον του Παιδιού, προσδίδοντάς του προτεραιότητα έναντι άλλων παραγόντων. Αυτό αφορά τόσο τον γενικό πληθυσμό, αλλά και ειδικότερα τις περιπτώσεις παιδιών που βρίσκονται σε συνθήκες ευαλωτότητας ή αντιμετωπίζουν οποιαδήποτε μορφή δυσμείνειας, όπως είναι για παράδειγμα η αναπηρία, ο κίνδυνος απόρριψης ή κακομεταχείρισης, η φτώχεια, η κοινωνική περιθωριοποίηση, η μετανάστευση ή η αναζήτηση πολιτικού ασύλου, η γλωσσική δυσμείνεια, το καθεστώς εναλλακτικής φροντίδας, η περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες, η διαρκής μετακίνηση, οι δυσμενείς οικογενειακές περιστάσεις κ.ά.

Υπάρχουν ποικίλα παραδείγματα πρακτικών ή/και αποφάσεων από την καθημερινή σχολική πράξη στην Κύπρο, τα οποία υποδηλώνουν την ανάγκη καθορισμού και επαρκούς αξιολόγησης του Συμφέροντος του Παιδιού, όπως είναι τα εξής:

- α) Η επιβολή τιμωρητικών μέτρων σε μαθητές με συναισθηματικές δυσκολίες ή που εκδηλώνουν παραβατική συμπεριφορά

(συμπεριλαμβανομένης της απόφασης για στασιμότητα λόγω μεγάλου αριθμού απουσιών).

β) Κατά πόσο το μάθημα των Θρησκευτικών θα ήταν προτιμότερο να εντάσσεται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα ως μάθημα επιλογής.

γ) Κατά πόσο να παραχωρείται η δυνατότητα έγκρισης εκπρόθεσμων αιτημάτων που υποβάλλουν μαθητές για αλλαγή του κλάδου σπουδών τους, σε περιπτώσεις όπου υπάρχει διαθεσιμότητα στα αντίστοιχα τμήματα.

δ) Ο προσδιορισμός του καθεστώτος φοίτησης παιδιών με αναπηρία, ειδικά σε περιπτώσεις που παραχωρούνται κατ' εξαίρεση απαλλαγές από εξετάσεις ή/και διαδικασίες τυπικής αξιολόγησης, ενώ, μερίδα γονέων απαιτούν παράλληλα να απονέμεται στα παιδιά τους συνηθισμένο απολυτήριο/ ενδεικτικό φοίτησης, επικαλούμενοι την Αρχή της Μη Διάκρισης και την παραχώρηση ίσων ευκαιριών.

ε) Το γεγονός ότι αποτελεί προϋπόθεση η γραπτή συναίνεση και των δύο γονέων για τη διεξαγωγή ψυχολογικής αξιολόγησης ενός παιδιού ή/και για παραπομπή σε πολυθεματικές επιτροπές για παραχώρηση στήριξης από υπηρεσίες κοινωνικής ευημερίας, υπηρεσίες ψυχικής υγείας κ.ά. Τα παιδιά συνήθως βιώνουν τις αρνητικές συνέπειες πολύπλοκων καταστάσεων και υπερβολικά χρονοβόρων μηχανισμών, σε περιπτώσεις που ένας γονέας αρνείται να παραχωρήσει συγκατάθεση.

στ) Η διαφωνία δύο γονέων ως προς την επιλογή πλαισίου φοίτησης ή/και τύπου σχολείου για εγγραφή του παιδιού τους (π.χ. συνηθισμένο ή ειδικό σχολείο, δημόσιο ή ιδιωτικό σχολείο, αστικό ή επαρχιακό σχολείο κ.λπ.) ή ακόμη και σε περιπτώσεις μετεγγραφής παιδιού σε άλλο σχολείο εξαιτίας της μετακόμισης του μονού γονέα που έχει τη γονική επιμέλεια.

ζ) Η συμμετοχή παιδιών σε σχολικές αθλητικές διοργανώσεις, όταν η ηλικία τους υπερβαίνει τη μέγιστη καθορισμένη επιλέξιμη ηλικία όπως ορίζεται στα κριτήρια συμμετοχής.

Γ. Διασφαλίζοντας το Συμφέρον του Παιδιού μέσω μιας ποιοτικής ενιαίας εκπαίδευσης για όλους τους μαθητές

Η Επίτροπος υποστηρίζει την άποψη ότι, τα σχολεία πρέπει να πληρούν τις προδιαγραφές για μια ουσιαστική ενιαία εκπαίδευση, ούτως ώστε να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις εξατομικευμένες ανάγκες και να διασφαλίζουν την προσβασιμότητα όλων των μαθητών σε ποιοτικές εκπαιδευτικές ευκαιρίες, στην τοπική τους κοινότητα, μαζί με φίλους και συμμαθητές. Για τη διασφάλιση του Συμφέροντος του Παιδιού στις σχολικές μονάδες, το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΠΑΝ), ως η αρμόδια Αρχή, οφείλει να επικεντρωθεί στον σχεδιασμό και την υλοποίηση τόσο βραχυπρόθεσμων, όσο και μακροπρόθεσμων σχεδίων/προγραμμάτων για τη μετάβαση στο σύστημα της ενιαίας εκπαίδευσης και στην ενδυνάμωση και συστηματική παρακολούθησης της δυνατότητας των σχολείων να ανταποκρίνονται επαρκώς στις ανάγκες όλων των μαθητών.

Επιπλέον, η Επίτροπος τόνισε ότι, η ενδυνάμωση των επαγγελματιών στον χώρο της εκπαίδευσης αποτελεί αναπόσπαστο συστατικό για τη διασφάλιση του Συμφέροντος του Παιδιού, υποδεικνύοντας ως αναγκαία συστατικά της εν λόγω ενδυνάμωσης τα εξής στοιχεία:

α) Τη συστηματική επιμόρφωση, επαγγελματική κατάρτιση και ανάπτυξη δεξιοτήτων όλων των επαγγελματιών της εκπαίδευσης (εμπειρογνομώνων, εκπαιδευτικών και βοηθητικού προσωπικού).

β) Την ενίσχυση της συνεργασίας των σχολικών μονάδων με κρατικές υπηρεσίες και τοπικούς φορείς.

γ) Την παροχή της αναγκαίας τεχνογνωσίας και στήριξης προς τους εκπαιδευτικούς, προκειμένου να αναπτύξουν στάσεις και δεξιότητες για σωστή διαχείριση της διαφορετικότητας και ευκαιρίες συνεργασίας με τις οικογένειες.

δ) Τον συντονισμό ενός κοινού σχεδιασμού ως προς το έργο των εκπαιδευτικών και μιας κοινής προσπάθειας για δημιουργία τράπεζας διδακτικού υλικού, με στόχο την ενίσχυση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας και αξιολόγησης.

ε) Τον εφοδιασμό των σχολικών μονάδων με όλα τα κατάλληλα εκπαιδευτικά, τεχνολογικά και υποστηρικτικά μέσα και εξοπλισμό, ώστε να εξασφαλίζεται η άμεση πρόσβαση στην εκπαιδευτική διαδικασία και η αναγκαία στήριξη των μαθητών μέσα από εύλογες προσαρμογές, στη βάση ενός ευέλικτου αναλυτικού προγράμματος.

στ) Την ενεργοποίηση μηχανισμών για άμεση διεξαγωγή πολυθεματικής αξιολόγησης παιδιών, σε περιπτώσεις όπου κρίνεται ως επείγον, και έγκαιρη πρόσληψη του απαραίτητου επιστημονικού και βοηθητικού προσωπικού, σύμφωνα με τις υποδείξεις των εμπειρογνομώνων.

ζ) Την ενεργό συμμετοχή των γονέων ως ισότιμοι εταίροι στα εκπαιδευτικά δρώμενα. Οι απόψεις τους πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στην αξιολόγηση και λήψη αποφάσεων, με γνώμονα το καλύτερο συμφέρον του παιδιού. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, πρέπει να παραχωρείται στους γονείς δικαίωμα πρόσβασης σε όλα τα δεδομένα, πληροφορίες και αξιολογήσεις που αφορούν το παιδί τους και να εκφράζουν συχνά τις απόψεις τους σε όλα τα ζητήματα που αφορούν το παιδί τους, οι οποίες να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη. Επομένως, ένας μακροπρόθεσμος στόχος είναι η εγκαθίδρυση σχετικών μηχανισμών που να λειτουργούν με αξιοπιστία και διαφάνεια.

η) Τη διασφάλιση της συμμετοχής των παιδιών σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων, κατοχυρώνοντας το δικαίωμά τους στην επαρκή ενημέρωση και παρέχοντας εγγυήσεις ότι οι απόψεις τους λαμβάνονται σοβαρά υπόψη σε όλες τις αποφάσεις, πολιτικές και πρακτικές που εφαρμόζονται.

Δ. Εγκαθίδρυση μηχανισμών και διαδικασιών για προώθηση του Συμφέροντος του Παιδιού μέσω της συμμετοχής των παιδιών

Σε διάφορες περιπτώσεις, η Επίτροπος υπέδειξε ότι, η διασφάλιση του Συμφέροντος του Παιδιού προϋποθέτει την εγκαθίδρυση συγκεκριμένων μηχανισμών εντός της σχολικής μονάδας. Στη συνέχεια παρατίθενται συγκεκριμένα παραδείγματα που καταδεικνύουν τη σημασία που έχει η ενθάρρυνση της συμμετοχής των παιδιών στα σχολικά δρώμενα:

α) Λειτουργία μαθητικών συμβουλίων

Στη διάρκεια των διαβουλεύσεων της Επιτροπής με την Ομάδα Εφήβων Συμβούλων², αρκετοί έφηβοι διατύπωσαν την άποψη ότι η συμμετοχή των παιδιών στις σχολικές διαδικασίες είναι πολύ περιορισμένη. Συγκεκριμένα, η εμπλοκή των παιδιών συνήθως εξαντλείται σε λεπτομέρειες των εσωτερικών κανονισμών του σχολείου, όπως είναι η διαμόρφωση της σχολικής στολής ή στη διατύπωση απόψεων σχετικά με την επιλογή τοποθεσίας για πραγματοποίηση σχολικής εκδρομής, τη διοργάνωση εξωσχολικών ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, τη συμμετοχή σε φιλανθρωπικές εκδηλώσεις

---

²Η σύσταση και λειτουργία της Ομάδας Εφήβων Συμβούλων (ΟΕΣ) κατοχυρώθηκε νομοθετικά με τον περί Επιτροπής Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Τροποποιητικό) Νόμο του 2014 [44(Ι)/2014]. Σκοπός της ΟΕΣ είναι να δίνεται η ευκαιρία διαβούλευσης της Επιτροπής με τα παιδιά και να συλλέγονται οι απόψεις τους για θέματα που τα αφορούν, ώστε αυτές να προωθούνται και να λαμβάνονται υπόψη κατά τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η συγκρότηση της ΟΕΣ γίνεται με τρόπο που να διασφαλίζεται ισότιμη συμμετοχή των δύο φύλων, αντιπροσωπευτική γεωγραφική κατανομή της προέλευσης των παιδιών και ικανοποιητική εκπροσώπηση παιδιών που βιώνουν συνθήκες ευαλωτότητας.

κ.λπ. Στη βάση αυτής της πληροφόρησης, η Επίτροπος υποστηρίζει την άποψη ότι, φαίνεται να υπάρχει μεγάλο περιθώριο για βελτίωση της συμμετοχής των παιδιών, ειδικά σε ζητήματα που απασχολούν έντονα τα παιδιά, όπως είναι η εκδήλωση παραβατικής συμπεριφοράς, ο σχολικός εκφοβισμός, η σεξουαλική αγωγή, ο εθισμός στις εξαρτήσεις κ.ά. Προκειμένου τα μαθητικά συμβούλια να εξυπηρετούν επαρκώς τον σκοπό της λειτουργίας τους, επιβάλλεται να υπάρχει γνήσια εκπροσώπηση όλων των απόψεων των παιδιών, με ιδιαίτερη προσοχή στις απόψεις των πλέον ευάλωτων ομάδων. Αναμφίβολα, είναι αναγκαία η ουσιαστική εμπλοκή των μαθητών σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων, ούτως ώστε το Συμφέρον του Παιδιού να διασφαλίζεται στο έπακρο εντός του σχολικού πλαισίου.

β) Μηχανισμός υποβολής παραπόνων

Η εγκαθίδρυση ενός περιεκτικού μηχανισμού υποβολής παραπόνων αποτελεί ουσιαστικό παράγοντα για τη διασφάλιση του Συμφέροντος του Παιδιού στο σχολικό πλαίσιο. Η Επίτροπος έχει υποδείξει ότι, ένας τέτοιος μηχανισμός πρέπει να διαμορφώνεται από κοινού με τα παιδιά, να είναι προσβάσιμος σε όλους και να αναθεωρείται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Επιπλέον, η Επίτροπος επεσήμανε ότι, σε περίπτωση απουσίας τέτοιου μηχανισμού, η διερεύνηση παραπόνων, αναπόφευκτα, εναπόκειται στην καλή θέληση του κάθε εμπλεκόμενου επαγγελματία, αντί σε ξεκάθαρους κανόνες και προδιαγραφές. Επομένως, σε τέτοιες περιπτώσεις είναι αμφίβολο κατά πόσο ακολουθούνται τα αναγκαία στάδια ή/και κατά πόσο τα παιδιά ενημερώνονται επαρκώς για τη διαδικασία και για το αποτέλεσμα της διερεύνησης ενός παραπόνου. Συνεπώς, δεν παρέχονται εγγυήσεις για τη διασφάλιση του Συμφέροντος του Παιδιού, εκτός αν τα στάδια της διαδικασίας καθορίζονται αναλυτικά, γνωστοποιούνται στους εμπλεκόμενους κι εφαρμόζονται σε κλίμα σεβασμού και αποδοχής.

Για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας ενός μηχανισμού υποβολής παραπόνων, είναι απαραίτητο η αρμόδια Αρχή να τεκμηριώνει επαρκώς τη διαφάνεια της

διαδικασίας και την εγκυρότητα του πορίσματος μιας διερεύνησης. Σε περιπτώσεις που υπάρχουν ενδείξεις αντισυμβαλλοτικής συμπεριφοράς ή/και πλημμελούς άσκησης καθηκόντων του διδακτικού ή βοηθητικού προσωπικού, γεγονός που αντιστοιχεί σε παραβίαση του κώδικα δεοντολογίας, η Επίτροπος θεωρεί ότι πρέπει να προνοούνται συνέπειες, αναλόγως των περιστάσεων. Η αρμόδια Αρχή έχει αυξημένη υποχρέωση να διασφαλίσει ότι, η διερεύνηση παραπόνων κατά εκπαιδευτικών εξυπηρετεί τον στόχο της προστασίας των παιδιών από ενέργειες ή συμπεριφορές που παραβιάζουν τα δικαιώματά τους. Επομένως, ο μηχανισμός πρέπει να προσδίδει την ανάλογη έμφαση στην επίλυση διαφορών προς την κατεύθυνση της διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού.

γ) Εγκαθίδρυση σχολικών κανονισμών

Παρόλο που η συγκρότηση, η εφαρμογή και η παρακολούθηση των σχολικών κανονισμών αποτελεί διαδικασία ύψιστης σημασίας, εντούτοις, τα παιδιά κατά καιρούς εκφράζουν την άποψη ότι, δεν τους παρέχονται ευκαιρίες για ουσιαστική συμμετοχή σε αυτήν τη διαδικασία. Περαιτέρω, έχει διαπιστωθεί ότι, μερίδα μαθητών αδυνατούν να κατανοήσουν πλήρως το περιεχόμενο των σχολικών κανονισμών και, ως εκ τούτου, τείνουν να τους παραβιάζουν εξαιτίας της ασάφειας που εμπεριέχουν. Η Επίτροπος επεσήμανε ότι, η έλλειψη επαρκούς επικοινωνίας μπορεί να πλήξει το κλίμα εμπιστοσύνης και, συνεπώς, να οδηγήσει σε περιθωριοποίηση ή/και αποκλεισμό συγκεκριμένων μαθητών από τα σχολικά δρώμενα. Σαφώς, κάτι τέτοιο δηλητηριάζει τη γνήσια επικοινωνία, είναι επιζήμιο για το σχολικό κλίμα και αποτελεί τροχοπέδη στην προσπάθεια διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού. Αντιθέτως, οι σχολικοί κανονισμοί πρέπει να εμπεδώνουν ένα αίσθημα ασφάλειας και να περιλαμβάνουν τέτοιες πρόνοιες που να οδηγούν στην καλλιέργεια ενός άνετου και φιλικού σχολικού κλίματος.

Για την πλήρη επίτευξη αυτού του στόχου, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως, οι σχολικοί κανονισμοί συμπεριλάβουν ξεκάθαρες ρήτρες για τη δημιουργία ενός

κώδικα επαγγελματικής συμπεριφοράς, ο οποίος να ορίζει τις υποχρεώσεις των εκπαιδευτικών καθόσον αφορά την επαφή τους με τα παιδιά. Ο κώδικας πρέπει να αναφέρεται σε στοιχεία της επαγγελματικής συμπεριφοράς των εκπαιδευτικών που να εμπνέουν σεβασμό κι εμπιστοσύνη, να επιδεικνύουν γνήσιο ενδιαφέρον για την ευημερία του παιδιού, να προάγουν ενέργειες για προάσπιση της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της δημοκρατίας, της δικαιοσύνης και της ελευθερίας της έκφρασης, καθώς επίσης μια ξεκάθαρη στάση συμμόρφωσης προς τις Αρχές της Σύμβασης.

Ε. Διασφάλιση του Συμφέροντος του Παιδιού στις σχέσεις του σχολείου με τρίτα μέρη

α) Σύνδεσμος Γονέων

Η Επίτροπος έχει επανειλημμένα τονίσει τη σημασία της εμπλοκής των γονέων, ως ισότιμοι εταίροι, στα σχολικά δρώμενα. Εντούτοις, η αποτελεσματικότητα της συνεργασίας των γονέων με το σχολείο τίθεται συχνά υπό αμφισβήτηση. Ανάμεσα στα στοιχεία που παρεμποδίζουν τη γνήσια συνεργασία, συγκαταλέγονται οι επικριτικές συμπεριφορές μερίδας γονέων, οι επιφυλάξεις που εκφράζονται σε σχέση με πιθανές παρεμβάσεις γονέων ως προς το παιδαγωγικό έργο του σχολείου ή/και σε ζητήματα πέραν της δικής τους αρμοδιότητας, η ανελαστικότητα του σχολικού συστήματος στο να ενθαρρύνει αποκεντρωτικές δράσεις με διευρυμένα περιθώρια συμμετοχής τρίτων μερών κ.ά. Για την αντιμετώπιση αυτών των εμποδίων, τα κέντρα λήψης αποφάσεων πρέπει να επενδύσουν στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης ανάμεσα στα εμπλεκόμενα μέρη, η οποία να βασίζεται σε ξεκάθαρα διατυπωμένους κανόνες συνεργασίας, ως προϋπόθεση για την εμπέδωση του Συμφέροντος του Παιδιού στις σχολικές πρακτικές.

β) Πολυθεματικές επιτροπές

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου απαιτείται πολυθεματική αξιολόγηση ενός παιδιού, ούτως ώστε να καθοριστούν οι εύλογες προσαρμογές και η ανάλογη

στήριξη που πρέπει να παραχωρηθεί στο παιδί. Σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις απαιτήσεις της κάθε περίπτωσης, η πολυθεματική ομάδα συγκροτείται από επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται σε διάφορα πεδία, όπως είναι η εκπαίδευση, η υγεία (συμπεριλαμβανομένης της ψυχικής υγείας), οι υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας, ο τομέας της δικαιοσύνης κ.λπ.

Παρόλο που η υφιστάμενη νομοθεσία περιλαμβάνει πρόνοιες σε σχέση με τη λειτουργία πολυθεματικών επιτροπών, εντούτοις, το χρονοδιάγραμμα διεκπεραίωσης των διαδικασιών είναι συνήθως ασαφές, επιτρέποντας σε αρκετές περιπτώσεις μια υπέρμετρη καθυστέρηση στην υλοποίηση συγκεκριμένων σταδίων της διαδικασίας (είτε σε σχέση με την αξιολόγηση, είτε σε σχέση με την παροχή της αναγκαίας στήριξης), γεγονός που αντίκειται στη φιλοσοφία της έγκαιρης παρέμβασης. Ως αποτέλεσμα, σε πολλές περιπτώσεις οι οικογένειες εξαντλούν τις αντοχές τους στην αναμονή μιας στήριξης που δεν παρέχεται έγκαιρα, καταλήγοντας να αμφισβητούν τις προτεραιότητες του Κράτους σε σχέση με την ιεράρχηση των αναγκών και την κατανομή των κονδυλίων. Τα αισθήματα απόγνωσης, απογοήτευσης και καχυποψίας που διακατέχουν τις οικογένειες σε τέτοιες περιπτώσεις, αναμφίβολα κλονίζουν το αίσθημα της εμπιστοσύνης, παρεμποδίζοντας τις όποιες προσπάθειες για προαγωγή του Συμφέροντος του Παιδιού.

Πέραν της αδυναμίας που εντοπίστηκε σε σχέση με την εφαρμογή του χρονοδιαγράμματος, υπάρχουν κι άλλες κρίσιμες πτυχές που αφορούν στη λειτουργία των πολυθεματικών ομάδων. Η Επίτροπος υποστηρίζει την άποψη ότι, οι εκθέσεις αξιολόγησης και οι αποφάσεις των επιτροπών πρέπει να γνωστοποιούνται έγκαιρα στο παιδί και στους νόμιμους εκπροσώπους του και να διακρίνονται από σαφήνεια, διαφάνεια και επαρκή τεκμηρίωση, αντικατοπτρίζοντας ξεκάθαρα και την άποψη του παιδιού σε σχέση με το ζήτημα που το αφορά. Οι επίσημες αναφορές/αποφάσεις πρέπει να προβάλλουν πειστικά επιχειρήματα και αναλυτικές περιγραφές για τον τρόπο με τον οποίο η παρεχόμενη στήριξη και οι εύλογες προσαρμογές αναμένεται να

ανταποκριθούν στις εξειδικευμένες ανάγκες του παιδιού για την επίτευξη συγκεκριμένων μαθησιακών στόχων. Το γεγονός ότι οι υφιστάμενες πρακτικές δεν συνάδουν πλήρως με αυτήν την προσέγγιση, είναι μια απογοητευτική διαπίστωση, αφού στην ουσία παραβιάζει τη νομοθεσία και αντίκειται στο Συμφέρον του Παιδιού.

Στ. Καταληκτικές παρατηρήσεις και επισημάνσεις για τη βελτίωση των πολιτικών και πρακτικών που αφορούν στο Συμφέρον του Παιδιού

Η Επίτροπος προβληματίζεται από το γεγονός ότι, η υφιστάμενη νομοθεσία στην Κύπρο δεν συνάδει πλήρως με τις πρόνοιες και τις Αρχές της Σύμβασης. Για παράδειγμα, σε σχέση με τη διαδικασία μεταρρύθμισης που διεξάγει το ΥΠΠΑΝ προς την κατεύθυνση της Ενιαίας Εκπαίδευσης, η Επίτροπος ισχυρίζεται ότι, η αρμόδια Αρχή οφείλει να αναπτύξει και να εφαρμόσει ένα αξιόπιστο και χρονικά δεσμευτικό μεταβατικό πλάνο, για ενσωμάτωση των προνοιών της Σύμβασης στην προτεινόμενη νομοθεσία.

Για πλήρη συνάφεια με τις πρόνοιες της Σύμβασης, η Επίτροπος θεωρεί αναγκαία την παρακολούθηση της κατανομής του κρατικού προϋπολογισμού στην εφαρμογή προγραμμάτων και δράσεων που απευθύνονται ειδικά σε παιδιά, με ιδιαίτερη έμφαση στις ανάγκες των πιο ευάλωτων ομάδων. Είναι κομβικής σημασίας η κατοχύρωση της προσβασιμότητας, της ποιότητας και της αποδοτικότητας των υπηρεσιών που είναι ειδικά σχεδιασμένες για παιδιά, ούτως ώστε να διασφαλίζεται στον μέγιστο δυνατό βαθμό το Συμφέρον του Παιδιού.

Περαιτέρω, η Επίτροπος επισημαίνει ότι, επιβάλλεται η ανάπτυξη μιας πιο εντατικής πρωτοβουλίας για την εξοικείωση όλων όσων εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διοίκηση με την έννοια του Συμφέροντος του Παιδιού και τη συστηματική επιμόρφωση όλων των στελεχών της εκπαίδευσης επί του περιεχομένου της Σύμβασης. Τόσο οι αξιωματούχοι της εκπαίδευσης, όσο και

οι διάφοροι οργανισμοί ή οι ανεξάρτητοι συνεργαζόμενοι φορείς, πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειες για υποστήριξη δράσεων που στοχεύουν στην προαγωγή και εμπέδωση του Συμφέροντος του Παιδιού στη σχολική μονάδα και στην ευρύτερη κοινότητα.

Τέλος, η Επίτροπος υποστηρίζει τη σημασία της επαγγελματικής ευθύνης και της εφαρμογής ενός συστήματος λογοδότησης στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διοίκησης, το οποίο να συνάδει με την Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού. Είναι αναγκαίο να πραγματοποιούνται έγκαιρες και συστηματικές αναφορές που να διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τη Σύμβαση και να παρέχουν εγγυήσεις για την κατοχύρωση του Συμφέροντος του Παιδιού σε όλες της διαδικασίες της διοίκησης.

Δέσπω Μιχαηλίδου
Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού
Λευκωσία, Κύπρος
Δεκέμβρης 2020